

Den liturgiska andakten i skolan och ungdomskretsen.

Jämför man förhållandena inom de svenska skolorna med dem som råda i andra länder kan det sägas att den dagliga andakten i vårt land har tilldelats en god och säkrad ställning. Inom hela den svenska skolorganisationen har den dagliga andaktsstunden sin givna och i förordningarna direkt anbefallda plats. Detta gäller folkskolan såväl som mellanskolan, flickskolan lika väl som gymnasiet och seminariet.

Tar man del av de anvisningar som den högsta ledningen av skolväsendet i vårt land utfärdat rörande anordnandet av andaktsstunderna så finner man ock att från dess sida omfattas detta moment i den dagliga arbetsordningen med stor omsorg. Några citat ur de »Metodiska anvisningar till undervisningsplan för rikets allmänna läroverk», som utgivits av Kungliga Skolöverstyrelsen i maj 1935 kunna vittna härom.

Där skrives:

— »Av vikt är att andaktsstunderna erhålla en sådan omväxling att de förmå fånga de ungas intresse» — »I regel böra vid morgonandakten bibelläsning och psalmsång förekomma. Bibelläsningen kan omfatta antingen en sammanhängande bibeltext som till innehåll och form är ägnad att utan särskild utläggning eller förklaring verka uppbyggande eller ock en till en dylik text — knuten kort betraktelse av läraren.» — »Vid sidan om de nu nämnda formerna av morgonbön må därför också, där så låter sig göra, vid vissa tillfällen andaktsstunder hållas, där elevernas medverkan i högre grad än eljest tagas i anspråk t. ex. i form av musikandakt.»

I de citerade anvisningarna framhålles även att andakterna böra vara präglade av kyrkoåret.

I detta sammanhang kan även erinras därom att en grundläggande princip för kristendomsundervisningen i nutida pedagogiska anvisningar är den att eleverna skola föras i kontakt med och göras förtrogna med den kristna religionens egen urkund, Bibeln. Det är uppenbart att andakten i våra skolor likaledes skall hämta sitt innehåll och sin kraft i de heliga skrifterna.

De anvisningar om andaktsövningen i skolorna i vårt land och om kristendomsundervisningen, som här citerats kunna anses normerande icke blott för rikets allmänna läroverk, utan för samtliga ungdomens skolor. De kunna sammanfattas i följande punkter:

1. Morgonbönen bör vara grundad på bibel och psalmbok.
 2. Anordningen bör vara sådan att omväxling möjliggöres.
 3. Kyrkoårets gång bör avspeglas i andakten.
 4. Möjlighet till lärjungarnas egen aktivitet bör tillvaratagas.
- Fasthåller man dessa utgångspunkter så medger den liturgiska

morgonbönen, sådan denna utarbetats på den Evangeliska Tidegårdens grundval, deras fulla tillämpande och genomförande.

Materialet i den Evangeliska Tidegården överhuvud och i de liturgiska morgonbönerna för skolans och konfirmandundervisningens behov är hämtat till den ojämförligt övervägande delen direkt ur bibeln. Huvudbeståndsdelen är psalmen ur psaltaren, textläsningen och den på valda bibelord uppbyggda växelsången. På detta sätt göras skolans elever genom andaktsstunden förtrogna med den heliga skrift, framför allt med psaltaren.

Tidebönen äger en fast och enkel, samt därför lätt inlärd, ordning mellan de olika momenten. Men de möjligheter som föreligga till omväxling inom detta fasta schema äro betydliga.

Icke allenast i de inledande och avslutande svenska psalmerna är det möjligt att giva uttryck åt kyrkoårets olika tider. Också i valet av psaltarpsalmer och textord kan detta med lätthet ske.

Andakten i tidebönens form kan slutligen i sin helhet utföras av eleverna själva. Svårighetsgraden är icke större än att samtliga i morgonbönen deltagande elever åtminstone på någon punkt utom i psalmsången kunna vara aktivt medverkande. Även i själva utförandet kan omväxling givas. Vissa delar, såsom de inledande växelsångerna, kunna lämpligast utföras av en ensam eller två röster, som besvaras av alla deltagande. Psaltarpsalmen däremot kan utföras av ett par mindre körer, som svara varandra. Hymnen slutligen sjunges så att första versen intonas av en ensam röst, de följande verserna sjungas alternerande av körerna, och slutligen sjunges den sista versen av alla.

Understrykas bör att tidebönen i sin helhet kan läsas. I den lästa tidebönens form kan den brukas redan i folkskolans lägsta klasser, över huvud så snart barnen kunna läsa innan till. Denna körlästa andakt är tillika en den bästa förberedelse för den sjungna tidebönen.

För den sjungna tidebönen finnes f. n. utgivna fem alternativa »Morgonböner för skolan» (C. W. K. Gleerups förlag.) En fortsättning därav är under utgivande, sedan det visat sig att den liturgiska morgonbönen är en för skolans och konfirmandundervisningens behov värdefull hjälp. De senaste åren har tidebönens formen i olika läroanstalter övats med gott resultat.

Ungdomskretsen är ett område där tidebönen som form för den gemensamma andakten även kunde prövas. Också här borde det vara självskrivnen lag att andakten skulle orienteras kring bibelordet och att den borde så långt möjligt göra medlemmarna självverksamma.

En viss osäkerhet i sådana tidebönens anordnande och utförande gör sig ännu gällande. Det är självklart att så måste bli fallet då det gäller en ny och oprövad sak. Det är lätt förstäeligt vad beträffar den sjungna tidebönen, då den musikaliska utbildningen i vårt land föga befattat sig med övandet av gregoriansk sång. I den mån kändedomen härom sprides kan man vänta ökad förståelse också för den sjungna tidebönen.

Arthur Adell.